

Havbruksnæringens feildiagnoser

Tilliten til myndighetenes forvaltning av oppdrettsnæringen forvitrer raskt. Mattilsynets lakselusregime bygger på en fabrikkert sammenheng mellom produksjon av lakselus i oppdrettsanleggene og bestandsutviklingen til vill laksefisk. Oppdretterne er pålagt å holde antall lakselus under et nivå på 0,5 lus pr fisk, fordi noen kom til å tenke på akkurat dette tallet. Resultatet er at oppdretterne tvinges til hyppige avlusninger med all slags uønsket kjemi. Lusa reagerer med å gjøre seg resistent mot den kjemiske krigføringen. Dermed tvinges oppdretterne til enda hyppigere avlusninger, og så har vi det gående.

Smittemodell klar for skraphaugen

Dette regimet er ikke utfordret av næringen, til tross for at det klart og tydelig ikke er en sammenheng mellom prognosene som utarbeides for lakselusrelatert dødelighet på utvandrende laksesmolt og bestandsutviklingen i påfølgende år. Det er heller ingen sammenheng mellom modellert smittetrykk mot sjøauren og sjøaurens bestandsutvikling. Sjøaure og oppdrettslaks smittes til ulike tider, og med ulik intensitet. Smittemønsteret viser at smitte modellen er feil.

Prosjektet Miljødokumentasjon Nordmøre påviste at tettheten av luselarver i fjorden er så lav at det ikke kan forklare påslag av lus i oppdrettsanleggene. Både her og på Færøyene er det påvist at svermer av luselarver frigjøres fra groen på nøtene ved notvasking. Det er mer sannsynlig at nothåndtering sprer smitte fra merd til merd i eget anlegg enn at naboen har skylda. Verdt å finne ut av.

Forskjellen på påvirkning og skade

Det er usannsynlig at rømt oppdrettslaks kan påføre villaks genetiske skadevirkninger. Naturlig seleksjon er en kraftvask som luker ut misstilpassete individer og dermed arvemateriale som ikke er gunstig for fitness. Av 1000 gyttede egg overlever 1 til ny gytelaks. Dette er en formidabel seleksjonsstyrke, som sikrer at bare de best tilpassete individene får videreføre sine gener til nye generasjoner.

Det er et mysterium at forskerne, som stadig spår villaksens snarlige undergang, har greid å overse naturlig seleksjon som en motkraft mot uønsket genetisk påvirkning. Enda rarere er det at forskerne mener at oppdrettslaks greier noe som streifende villaks ikke skal greie: nemlig å etterlate seg genetiske avtrykk der den ferdes. Enten har vi genetisk unike stammer, og da kan ikke immigranter sette genetiske avtrykk. Eller så kan avtrykk settes, og da må genetiske særpreg viskes ut av streifende villaks. Begge deler kan ikke være sant samtidig, men det påstår villaksforskerne.

Oppdrettere i skammekroken

Men det rareste er ikke at forskere maler seg inn i en krok. Det virkelig rare er at oppdretterne selv tror på fortellingen om at oppdrettsnæringen er årsaken til villaksens påståtte misære. Konfrontert med spørsmålet om hvorfor de ikke tar til motmæle, svarer oppdretterne at de ikke har nok kunnskaper til å kunne gå i rette med ekspertene som sier at jorda er flat.

Vi snakker om en næring som kryr av folk med topp utdanning, og som har økonomiske ressurser til å kjøpe seg all den kunnskap de måtte ønske seg. Men oppdretterne ønsker seg visst ingen ting.

Næringen finansierer til og med sitt eget forskningsfond, som dessverre ikke bestiller forskning som kan avsløre tulleforskningen som foregår. Her trengs det folk som kan tenke utenfor boksen.

Relevante og forskbare spørsmål

Forskningsbehovet hva angår rømt oppdrettslaks knytter seg først og fremst til å finne ut om eventuell innkrysning av arvemateriale fra oppdrettslaks i villaksbestander er skadelig, gunstig eller nøytralt. Det er ingen prosjekter som arbeider med denne problemstillingen.

Med hensyn til lus, er det smittemodellen som må settes under lupen. Med frekhetens nådegave satt HIs forskningsdirektør på stortingshøringen om havbruksmeldingen og påstod at smittemodellen er så treffsikker at den straks kan tas i bruk. Hvorfor hører ikke villaks og sjøaure etter, når forskerne har regnet ut at de skal dø?

Storeulv-effekten

Verdens største lakseoppdretter greide lenge å legge lokk på kritikken mot villaksforskningen og forvaltningen som lener seg på den. Når marginen er god, lønner det seg å bremse produksjonsveksten. Næringens miljøproblemer var påskuddet for å forlange 0-vekst.

Nå har Storeulv meldt seg ut av oppdretterfellesskapet, men næringens representanter har enda ikke frigjort seg fra innbilte diagnoser. De opptrer fremdeles i medier for å forsikre folk om at de tar både lus og rømninger på alvor. Det jobbes hardt med å fikse problemene, av hensyn til villaksen, sier de. Med 2 lus som grense hadde oppdrettsnæringen lett fikset lusa, og driveren for villaksens dødelighet i havet vil fremdeles være mattilgangen, og ikke lus.

Det største problemet sitter fremdeles mellom ørene.